

[Minister Lise Østergaard]

Hvor ubehageligt det end er at måtte erkende, at verdens sikkerhed er baseret på gensidig frygt og ikke på gensidig tillid, så er det dog en kendsgerning, at denne frygtens balance har vist sig effektiv i mange år som fredsbevarende foranstaltning. Men den har sine helt iøjnefaldende skrøbeligheder, først og fremmest den indbyggede tendens til en stadig optrapning af rustningsniveauet i takt med, hvad nye teknologiske udviklinger åbner mulighed for. Begge parter føler sig tilskyndet til at udvikle nye våbentyper, så snart det overhovedet er muligt, ikke for at disse våben skal bruges, men netop for at forhindre, at de bliver brugt. Det er klart, at denne magtbalance både er skrøbelig og sårbar og farlig, fordi den nødvendiggør stadig mere indviklede foranstaltninger og modforanstaltninger.

Det er den danske regerings holdning, at realistiske nedrustningsskridt er påkrævede, og at nedrustningsbestræbelserne må opfylde staternes behov for usvækket sikkerhed på ethvert stadium af nedrustningsprocessen. Nedrustningen må gennemføres på en sådan måde, at der ikke sker nogen forskydning i den militære magtbalance, hverken på regionalt plan eller på verdensplan.

Inden for NATO-alliancen er skiftende danske regeringer til stadighed gået ind for, at NATO i ly af det nødvendige forsvar skal bidrage til politisk forståelse og afspænding. I denne forbindelse vil jeg sige et par ord om den danske atompolitik, der må ses i lys af bestræbelserne for at bevare stabiliteten i Nordeuropa. Som H. C. Hansen udtalte allerede i 1957, var det den danske regerings standpunkt under de dagældende forudsætninger ikke at modtage atomvåben i Danmark. Dette standpunkt er blevet opretholdt, og det er senest kommet til udtryk under statsministerens samtaler i Washington i denne uge, hvor det er blevet præciseret, at regeringen som hidtil ikke vil tillade stationering af atomvåben på dansk område i fredstid, og at der ikke forudses nogen ændring i dette standpunkt under de nuværende omstændigheder.

Som sagt har afbalanceringen af styrkeforholdet mellem Øst og Vest ført til et stadigt øget rustningsniveau. Der er to elementer i styrkeforholdet, som almindeligvis tiltrækker sig opmærksomheden. Det ene er balancen i atombevæbningen mellem USA og Sovjet-

unionen, og det andet er balancen i de konventionelle våben imellem NATO-landene og Warszawapagtlandene i Europa. Der er sket en optrapning på begge områder i løbet af den sidste halve snes år. Tidligere rådede USA over en betydelig overvægt med hensyn til atomvåben, men nu er der tilnærmelsesvis lighed imellem de to supermagter på dette område. Med hensyn til de konventionelle våben er der sket en kraftig forskydning i den militære balance i Europa til fordel for Warszawapagten, bl. a. gennem en betydelig forøgelse af sovjetiske styrker og materiel i Østeuropa.

Magtbalancens skrøbelighed og den nære sammenhæng imellem sikkerhedspolitik og nedrustning kom meget klart til syne under Cubakrisen i 1962. Khrusjtjavs beslutning om at anbringe atomvåben på Cuba var en trussel om en så alvorlig forstyrrelse i supermagternes indbyrdes styrkeforhold, at krisen udløste et psykologisk chok. Men det er interessant at notere sig, at den overståede krise blev indledningen til en periode med mere intense nedrustningsforhandlinger og våbenkontrolaftaler, end det nogen sinde er set hverken før eller efter.

Hvad er nu situationen i dag, og hvordan skal det blive muligt at bremse og helst at vende en udvikling, der bestandig fører frem mod flere og stadig mere avancerede våben?

Vi ser sådan på det, at forhandlingerne mellem supermagterne må komme i første række og føre til forpligtende aftaler om nedrustning af kernevåbnene. I 1972 afsluttedes den første SALT-aftale mellem USA og Sovjetunionen om begrænsninger i antallet af atomvåben, af de våben, der er så langtrækende, at de kan gå fra det ene kontinent til det andet og altså fra den ene supermagts territorium til den andens.

Den anden SALT-aftale er stadig under forhandling, og den skal ikke bare dreje sig om begrænsninger, men om reelle nedskæringer af atomvåbnene. Behovet for, at disse forhandlingers vellykkede afslutning sker snart, er uhyre stort, og samtidig må vi betænke, at disse forhandlinger ikke omfatter mellemdistanceraketterne, og der er i øjeblikket intet forum, hvor denne våbentypes begrænsning forhandles.

De såkaldte MBFR-forhandlinger, som føres mellem repræsentanter for NATO- og Warszawapagtlandene, drejer sig om gensidi-